בית שמאי פרק חמישי נזיר לג.

לאחוריו ולא נודע דברי מי נתקיימו מפקח לא נחית לנזירות וכ"ש סבר אליבא דב"ה דמסיקנא (לא) נחית לנזירות כיון שברור שכדברי הא' הוא ולכך בעי תנאי: [6]**ראה את חברו.** שהוא ספק חיה ספק בהמה ואמר האחד הריני נזיר שזה חיה והשני אמר הריני נזיר שאין זה חיה אלא בהמה משמע מדבריו ושניהם אומר הריני נזיר שזה בהמה ולא חיה והרביעי אמר הריני נזיר שאין זה בהמה אלא חיה והוו כשנים הראשונים אלא שהפכו דבריהן והחמישי אומר הריני נזיר שזה חיה ובהמה ושיהו כחיה לכפות ולאסור חלבו והששי אמר הריני נזיר שאין זה לא חיה ולא בהמה ומשמע בריה [נכפ"ע] ואינו יכול להרציעו לא עם חיה ולא עם בהמה והשביעי אמר הריני נזיר שאחד מכם נזיר כלומר שכוון[1] לומר אמת והשמיני אומר הריני נזיר שאין אחד מכם נזיר כלומר שיש אחד מכם שלא כוון לומר אמת והתשיעי אומר הריני נזיר שכולכם נזירים כלומר שכולכם ספק נזירים ולא גרסי' שאינכם נזירים דמוכחא מני

> **אביי אמר כגון דאמר אי נמי לאו פלוני הוא** [a] **אי הוי נזיר ומאי לא נתקיימו דבריו לא נתקיימו דבריו הראשונים אלא דבריו אחרונים: הרתיע לאחוריו אינו נזיר כו':** טעמא משום דהרתיע לאחוריו הא אתי לקמן הוי נזיר מני אלימא

גמ' אביי אמר כגון דאמר אי נמי לאו פלוני הוא. [b]ומכריה אמר הריני נזיר [c] שזה פלוני אי נמי לאו פלוני הוא אי הוי נמי נזיר: **ומאי לא נתקיימו דבריו.** דקאמרי ב"ה הכי קאמרי לא מיבעיא כי נתקיימו דבריו הראשונים [c]הוי נזיר אלא אפילו [c]לא נתקיימו דבריו הראשונים הרי זה נזיר מטוס דבריו האחרונים: גמרא דליבא אלא תשע בכוי [g] הרי כולם נזירין וא"ת איכפל תנא לאשמועינן כב"ש ולא כב"ה דאמרי דמי [שלא נתקיימו] דבריו אינו נזיר ויש לומר דלב"ה נמי נהי דמזירות ודאי לא הוו נזירות מספק הוו וכולה ר' שמעון אליבא דב"ה מסיק לה דאמר גבי הרתיע לאחוריו דהוי נזיר מספק לב"ה אע"ג דאין ספקו עומד להתברר הכי נמי גבי כולו אע"ג דאין ספיקו עומד להתברר לר"ש אליבא דב"ה הוו נזירין מספק והשאר הראשונים ואלו נזירין מספק דמחית איכא לספיקא דאע"ג דכולו ספק מיה אומו שאומר [d] ספק מיה הוי ספק נזיר וכן כולן ואיכא תלתא בתראי מחתי נפשייהו לספיקא ויש מפרשים דשלשה האחרונים נזירים ואלו שהאחד שאמר שאין אחד מכם נזיר הוי נזיר ואלו לר"ש שאמת הוא שאחד מהן יש עליו נזירות דהיינו אותו שכולן לאמת וגם השני שאמר שאין אחד מכם[2] גם זה נזיר ואלו שכן משמע דיבורו יש בכם אחד שאינו נזיר והאמת הוא[3] כגון אותו שלא [e] נת לאמת והשלישי שאומר כולכם נזירין שעל כולכם ספק נזירות גם זה אומר אמת לבד[4] שלשה האחרונים ואלו נזירים לר"ש דאין לריכין תנאי וי"מ שגם [שלשה] האחרונים אינם נזירים אלא מספק בדבריהן שאותו שאומר שאחד מכם נזיר איכא לספוקי מילתא שיש לפרש דבריו בשני פנים ושמא[5] ר"ל אם יש לכם אחד מכם שיש עליו נזירות חכו אמת שאחד מהן ואלו נזיר וגם יש לספוקי דשמא ר"ל אם יש אחד מכם שיודע בעצמו שהוא ואלו נזיר והרי אין מהן יודע מש"ה נזיר מספק וכן האחר שאומר שאין אחד מכם נזיר משמע אם אין[6] אחד מכם שאינו נזיר דמשמע[7] שידע בעצמו שאינו ואלו נזיר והרי אין אחד מהם שיודע בבריור שאינו ואלו נזיר וכן השלישי שאומר שכולכם יש לפרש דבריו שכולכם נזירין ואלו לא[8] אמר כלום וגם יש לפרש דבריו שאמר בספק נזירות לכן כולן נזירין מספק ולריכין להתנות [i] וע"ע אמאי לא [תני תו שאין כולכם נזירין] [i] בשלמא לעיל לא מלי למתני בעבור פלוגתא דרבי טרפון דא"כ לא הוה מ"ר טרפון אין אחד מהן נזיר כדפי' לעיל אבל הכא מלי למתני: [j]**מאי טעמא דב"ש ילפי תחלת הקדש מסוף הקדש.** סוף הקדש קרוי תמורה מה תמורה אפי' בטעות כדדרש' בפ' שני דתמורה (דף ח.) [j]ר'[9] יוסי בר' יהודה יהיה לרצות שוגג כמזיד וקאי אקרא והיה הוא ותמורתו יהיה קדש ומפרש ר' יוחנן הכא בתמורה [k] לומר שתמורתו עולה שלמים כמו עולה ושלמים עומדים לפניו ורלה לומר על בהמת חולין שלפניו הרי זו תמורת עולה ואמר שלמים או (כשאמר) בסבור לומר שחור יהיה תמורה ואמר לבן אבל תמורה על הלבן והשתא יליף ב"ש מה תמורה בטעות אף הקדש נמי יחול בטעות ובמתני' נמי כי אמר שור שחור שיצא מביתי ראשון יהיה קדוש ויצא הלבן ראשון הלבן קדוש דהכי בעי למימר שור שיצא מביתי ראשון יהיה קדוש לא שנא שחור ולא שנא לבן או אדום והא דקאמר שחור בסבור ששור שחור יצא אמלה: **וב"ה** הני מילי תחורה. דמכח הקדש קאתי אותו דבעטות אבל אחותי הקדש מעיקרא לא אתאיגן בטעות דלא גמרינן מתלת הקדש מסוף הקדש ופריך לטעמא דב"ש וב"ש מה אילו אמר הרי זו תחת זו תמורה לאחי היום מי הוא תמורה מההיא שעתא אלא דמטי אחי היום הוא דהוה תמורה הכי נמי לכי מגליא מלתא וה"פ היכי ילפי ב"ש מתלת הקדש מתמורה והא לא דמי לה [דהתם] כשהיה סבור לומר שור שחור יהיה תמורה ואמר לבן בחל תמורה על הלבן [א"כ][10] מקיימין מה שהוציא בפיו אבל הכא כשאמר בפיו שור שחור שיצא מביתי יהיה קדש מנין לנו לשנות מה שהוציא מפיו אדרבה נאמר דאין דעת האדם להקדיש כ"א שחור ופיו ולבו שוין ואיך נאמר שיש במשמעות לשנות שלא להקדיש הראשון ואפי' הוא לבן דהא בתמורה נמי לא תמורה מההיא שעתא שנדר מן הנוקר למעול בה אלא עד[12] אחי היום אז אגליא מילתא למפרע דהוי תמורה דבתמורה עצמה לא נוכל לשנות בדבריו הכי נמי [l] אגליא מילתא כלומר במשמעיתו כמו כן לא נשנה דיבורו אלא לכי מגליא מילתא כמו שהוציא בפיו אותו יהיה קודש והוא הוציא מפיו שור שחור ואיך נשנה דיבורו להקדיש הלבן: **אמר** [רב אמר ראשון לבשיצא ראשון. פי' [דרב פפא] ס"ל דב"ש לא אגרי הקדש מתמורה לומר דהקדש בטעות הוי הקדש והלבן קדוש דהא ולאי לא דמי לתמורה דבתמורה אנו מקיימין דבריו וכאן אנו סותרין דבריו אם אנו מקדישין הלבן אלא[13] דקתני מתני' הקדש קאתי אותו דלא אמר ראשון לבשיצא כלומר אע"פ אלא יצא ראשון מן הבית אלא הלבן אפ"ה שפיר מתקיימין דבריו שאמר שור שיצא ראשון ומיירי כגון שהיו לו שוורים שחורים הרבה כדאמר בסמוך והכי בעי למימר שור שחור שיצא ראשון לשאר שחורים יהיה הקדש דהוי השאור הקדש דהשתא לא נסתר דבריו אלא נפק[14] ראשון דקאמר ראשון לשחורים דלא מיבעיא לי נפיק שחור ראשון מן הבית דהשתא לגמרי נתקיימו דבריו דהוי הקדש אלא אפילו נפיק לבן בריש אלא מכתי נפרש דבריו שהשחור שיצא ראשון לשחורים יהיה הקדש ואין הקדש בטעות דס"ל [לרב פפא] דהקדש בטעות לא הוי הקדש ופי' דמתני' לא כדס"ד מעיקרא דהלבן קדוש אלא השחור והא דלא קאמר אלא אמר [רב פפא] כיון שחזר בו מסברת הגמרא משום שלא הוזכר שום אמורא לפניו והא דאמר ריש פרק ג' (לעיל ט.) לב"ש אין שאלה בהקדש פי' משום דהקדש בטעות הוי הקדש לא הוי בטעמא דרב פפא אלא בטעמא דאביי דבסמוך: **והא** שור שחור קאמר מי **לא** עסקינן דליית ליה **אלא** האי. ופי' כיון דליית ליה אלא אחד לא שייך לקיים דבריו ולומר ראשון לשחורין דא"כ לא ליתא ראשון אלא שחור ומשני לא ליתא דאית ליה הא **ה"ג** וב"ח **א"כ שיצא בראשון.** וה"פ וב"ה דאמרי אינו הקדש דא"כ שבוטעתו לומר ראשון לשחורים ה"ל למימר שיצא בראשון דלא ה"ל למימר שיצא ראשון דמשמע שיצא מן הבית אחלה אלא שיצא בראשון ומשמע[15] בראשונה לשאר שחורים: **והא** הקדש בבונה הוא. ואין כאן טעות לבית [שמאי] ואמאי קרי ליה במתני' הקדש בטעות ומשני משום [דאמטעי] לגישנא קמא כלומר להכי קרי ליה הקדש טעות לפי שבתחלה יש לטעות בלשונו ולומר שבראשון שיצא מן הבית נתכוון והיינו הלבן אלא שאנו מפרשין דבריו שבלה לומר ראשון לשחורין: **וסברי** ב"ש הקדש בטעות **לא** הוי הקדש. לרב פפא פריך: והתניא[16] מי שנדר בנזיר. מתני' היא בפרקין ומפרש במתני': תנא ותרעה בעבר. פירוש [i] ונסיפא דמתני' קתני אמרו לה ב"ה לב"ש לו אתם מודים בזה שהקדש בטעות הוא ותנא ותרעה בעבר כלומר וכי היכי דמודית [i] לו לב"ה מודית לו נמי בהיא דשור שחור שלא יהיה הקדש אלמא שמעי ב"ה לב"ש בטעמא דידהו בשור שחור משום דהקדש בטעות הוא דהוי הקדש וקשה לר"פ ומשני ב"ה הוא דטעו [דסברי] בטעמייה דב"ש משום דהקדש בטעות הוי הקדש ולהכי אותבי להו מהא וא"ת והא ב"ש מהדרי להו לב"ה ממעשר בהמה ומוכחי דהקדש בטעות הוי הקדש ויש לומר בית שמאי קאמרי לב"ה למאי דטעיתו וסבריתו דטעמא [דידן] משום הקדש בטעות והכי נמי איתא גרס מסכת נדה (דף ג.) למאי דטעיתו נמי ואותביתו קופה: **ת"ש** ששה שהיו מהלכין בדרך. מתני' היא בפירקין וכבר פירשתי במתני': והא הכא דהקדש בטעות הוא והוי הקדש. והא[17] נזירות דטעות הוא שהרי אחד מן הראשונים לא נמלא כדבריו ואפילו הכי הוי נזיר לפי שהיה סבור שהיה פלוני וטעה בבר[18] ואייל עליה נזירות אפי' בטעות הכי נמי אית ליה למימר דסבירא להו לבית [שמאי] דהקדש בטעות גמור הוי הקדש דמתני[19] דשור שחור פי' והלבן[20] קדוש דיש לנו לפרש דבריו דמתחילה נתכוון להקדש לא שנא שחור ולא שנא לבן שיצא מפתח ראשון והא דקאמר שחור לפי שטעה שזה יצא ראשונה אבל לעולם הלבן קדוש אף על גב דבתמורה לא הוי עד דמטי אחי היום ולא קודש לכן הני מילי בתמורה דקאמר בפירוש זו תמורת זו לאחי יום ולכך לפרושי מילתא בענין אחר כלל אין לנו כח לפתור דבריו אבל הכא גבי הקדש איכא לפרושי למילתא בהדיא דבריו דלא אתא לאפוקי לבן מהקדש: [j]**אמרי** הכא סברי בית שמאי הקדש בטעות הוי הקדש התם **לא.** כלומר מהכא איכא לאוכוחי דסברי בית שמאי הקדש בטעות הוי הקדש והוא הדין נמי גבי שור שחור דלא דמי לתמורה כדפרישית: התם לא. כלומר ממשנה ראשונה שנאת להוכיח לבית שמאי הקדש בטעות הוי הקדש ליכא לאוכוחי מידי [כדאמר] ליה לעיל: **אביי** אמר **לא** סלקא דעתך דקאי **בצפרא אלא** הב"ע דקאי בצהרים. שסבר יצאו הבהמות מן הבית לרעות במרעה ואמר שור[21] שיצא כבר מביתי ראשון לכל השוורים הן שחורים הן לבנים[22] ליהוי

מפרש לה ר' טרפון אומר אין אחד מהם נזיר דסבר ר"ש לא נתנה נזירי' דאבר להפלא' כלומר שיהיה ברור ידוע לו בשעת נדרו שהוא נזיר וכל הני לא היה ברור לשום אחד מהם בשעת נדרו אם הוה כדבריו. ומיהו נראה דמודה ר"ש בד' שאמר לב' הראשונים הריני נזיר שאין אחד מהם נזיר. כר"ש דבעי הפלאה. ולי נראה דר"ש אכולהו קאי וכ"ע לא בקיאי כדר"ש והיה סבור בודאי אחד מהם נזיר: הרתיע לאחוריו הבא כנגדו ולא נודע מי הוא אינו נזיר כלו' אין אחד מהם נזיר דלא מחית איניש לספקא. וכך היתה דעתו שאם לא יבוא הדבר לידי ברור שלא יהא בדבריו כלום: ר"ש אומר וכו' ר"ש לטעמיה דאמר ספק נזירות להחמיר והוי נזיר מספק ומה הקנתן לגלח ולהביא קרבן ולהפקיע ספק נזיר מהם שא"א להם לגלח ולהביא קרבן מספק. אלא צריכין להתנות אם אינו כדבריו שיהיה נזיר נדבה ומכה נפשך יגלח ויביא קרבן: אימא מי שנתקיימו דבריו אותו שנמצא כדבריו הוי נזיר: כגון דאמר אי נמי לאו פלוני הוא איהוי נזיר ובתוך כדי דבור חזר בו ואמר כן לא נתקיימו דבריו הראשונים אלא האחרונים דאגב אורחיה קמ"ל דתוך כדי דבור כדבור דמי: הא אתא לקמן הוי נזיר. אותו שנטמא כדבריו:

מסורת הש"ס

a) זה הדבור שייך לקמן לד., b) מכאן עד ד"ה אמרי הכא שייך לדף לא ע"ב., g) ל"ל לר', d) מכאן שייך לדף לא ע"ב.

נוסחת הריב"ן

a) דמה אמר הריני נזיר שזה פלוני והכריה אמר כו': b) דהוי: c) כי לא:

הגהות מהר"ב רגשבורג

a) נמ' אי נמי לאו פלוני הוא אי הוי. מיבעיא אי הוי נמחק. וכ"כ אהרי נמי: b) רש"י ד"ה אביי אמר וכו' ומכריה אמר הריני נזיר שאין זה פלוני אי"נ פלוני הוא אהרי נמי נזיר כנ"ל: c) תוס' ד"ה דאמר וכו' דליכא אלא תשע בכוי כמן הס"ד ואח"כ מה"ד הרי כולם נזירים: d) באו"ד דאע"ג דכוי ספק מיה אומו שאומר ספק מיה וכו' ספק כתרא נמחק: e) באו"ד כגון אותו שלא נת. תי' נת נמחק. וכ"כ כוון: f) באו"ד וכ"ש אמאי לא תני תו שאין כולכם כולכם נזירין נ"כ עי' בתו"ט וכמ"ש: g) באו"ד בשלמא לעיל פירשתי דיותר ל"מ כנ"ל: h) ד"ה מאי טעמא וכו' ומפרש ר"י התם בתמורה בסבור לומר שתמורתו עולה ואמר שלמים כנ"ל: i) ד"ה וכ"ה כו' לא נוכל לשנות דברו' כ"נ לכו' כנ"ל: j) ד"ה ובכרי וכו' אלא תרעה בעבר פירוש כמו תולין וכסיפא כנ"ל: k) באו"ד דתורה לו לב"ה. תיבות לו לב"ה נמחק וכ"כ לו בהא אחדיא לי כו':

הגהות התוספות

1. ל"ל שאין אחד מכם נזיר. 2. ל"ל הוא כן. 4. תיבת לבד נמחק. ול"ל לכך. 5. ל"ל דשמא. 6. ל"ל אם יש. 7. ל"ל ומשמע. 8. ל"ל ולא. 9. ל"ל לר'. 10. נס"א אף. 11. ל"ל כלומר כשיגיע. 12. ל"ל עד דמטי. 13. ל"ל אלא הא. 14. ל"ל נפרש. 15. נדל"ל דמשמע. 16. ל"ל והתנן. 17. תיבת והא נמחק. וכ"ל כלומר. 18. תיבת בבר נמחק. וכ"ל כו. 19. נדל"ל ומתני'. 20. ל"ל דהלבן. 21. ל"ל שור שחור. 22. תיבות הן שחורים הן לבנים נמחק.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com